
НАГЛАСИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ И ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ НА СТУДЕНТИТЕ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „ЛЕКАРСКИ АСИСТЕНТ“ В БЪЛГАРИЯ

НА БАЗА ПРОУЧВАНЕ СРЕД СТУДЕНТИ ОТ КАТЕДРА „МЕДИЦИНСКИ И КЛИНИКО-ДИАГНОСТИЧНИ ДЕЙНОСТИ“, РУСЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ „АНГЕЛ КЪНЧЕВ“¹

Assistant Radostin Radev

Department of Medical and clinical- diagnostic activity

Faculty of Public Health and Healthcare

University “Angel Kanchev” of Ruse

Phone: +359 892 444 277

E-mail: rsradev@uni-ruse.bg

Abstract: *The study presents the results of a survey exploring the professional orientation and attitudes toward continuing professional development among students of the Physician Assistant program at „Angel Kanchev” University of Ruse (Bulgaria). The main objective is to examine students’ motivation and professional expectations, future employment intentions, and perceptions of continuing professional development. The anonymous survey, conducted in October 2025 among 83% of enrolled students, included 24 structured questions covering motivations, expectations, and continuing professional development perspectives. The results reveal a predominantly value-oriented and socially driven motivation, combining a desire to help others with expectations for professional stability and recognition. Most respondents plan to pursue careers in Bulgaria, particularly in hospital and emergency care settings. A strong commitment to lifelong learning is observed, although barriers such as limited time, financial constraints, and restricted access to continuing professional development programs are reported. The findings indicate mature professional awareness and confirm the physician assistant’s role as an essential link in the evolving structure of modern healthcare systems.*

Keywords: *physician assistant; professional attitudes; motivation; continuing professional development; healthcare; career intentions; medical education.*

ВЪВЕДЕНИЕ

В последното десетилетие здравните системи в Европа и по света се изправят пред нарастващи предизвикателства, свързани с дефицита на медицински кадри и необходимостта от по-гъвкави модели на предоставяне на здравни услуги (Hooker et al., 2021; Drennan et al., 2020). В този контекст професията „Лекарски асистент“ (Physician Assistant – PA) се утвърждава като ключов елемент за осигуряване на устойчивост и ефективност в здравеопазването (King et al., 2023; Halter et al., 2021). Наред с функционалната си роля, професията се характеризира и с нарастваща обществена видимост и дискусии относно професионалната ѝ идентичност и граници, особено в европейския контекст (Swainston et al., 2024). Тя представлява междинно звено между лекаря и сестринския персонал, като обединява компетентности за диагностика, лечение, превенция и здравно консултиране в различни нива на медицинската помощ (Hooker et al., 2021; Rotenstein et al., 2023).

В България специалността „Лекарски асистент“ възниква като продължение и модерна адаптация на историческата фигура на медицинския фелдшер – професия с дългогодишна традиция и обществено доверие (Vracheva, 2018). Въведена в университетската система през последните две десетилетия, тя предоставя възможност за изграждане на високо подготвени кадри, способни да подпомагат и допълват лекарския труд, особено в условията на недостиг в извънболничната и спешната помощ (Ministry of Health of the Republic of Bulgaria, 2019; University of Ruse, 2024).

¹ Докладът е представен на пленарната сесия на 24 октомври 2025 с оригинално заглавие на български език: НАГЛАСИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ И ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ НА СТУДЕНТИТЕ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „ЛЕКАРСКИ АСИСТЕНТ“ В БЪЛГАРИЯ

Настоящото изследване е мотивирано от необходимостта да се изследват нагласите, мотивацията и очакванията на студентите от специалност „Лекарски асистент“ по отношение на тяхната бъдеща професионална реализация и продължаващо обучение. Разбирането на тези нагласи е от съществено значение за планиране на учебния процес, академичната подкрепа и адаптацията на студентите към реалните изисквания на професията (Kayingo & Dehn, 2021). Анализът на подобни тенденции може да подпомогне университетите в изграждането на по-гъвкави и практически ориентирани програми, както и да допринесе за разработване на политики за задържане и развитие на кадри в системата на здравеопазването (Sherman et al., 2024).

Професионалната мотивация и очакванията за реализация често се оформят още в ранните етапи на обучението. С времето обаче те претърпяват промени под влияние на реалния опит, учебните практики, контактите с преподаватели и клиничната среда (Van den Driesschen & Scherpbier, 2022). Изследването на тези промени, както и на готовността за участие в продължаващо обучение (Continuing Professional Development – CPD), дава възможност за по-задълбочено разбиране на професионалната идентичност на бъдещите медицински специалисти (Sherman et al., 2024; Van den Driesschen & Scherpbier, 2022).

Настоящият доклад представя резултатите от анкетно проучване, проведено сред студентите от специалност „Лекарски асистент“ в катедра „Медицински и клинично-диагностични дейности“ на Русенски университет „Ангел Кънчев“. Изследването цели да анализира професионалните нагласи на студентите към избраната специалност, тяхната самооценка за готовност за реализация и отношението им към необходимостта от продължаващо обучение след завършване.

Резултатите могат да бъдат полезни както за академичните ръководства, така и за институциите, планиращи политики за кадрово осигуряване на здравната система в България (Hooker et al., 2021; King et al., 2023).

ИЗЛОЖЕНИЕ

1. Историческо развитие и нормативна рамка

Професията „Лекарски асистент“ има дълбоки исторически корени, които могат да бъдат проследени до фигурата на медицинския фелдшер, утвърдена в България още през първата половина на XX век (Vracheva, 2018). Фелдшерът е изпълнявал ролята на здравен посредник между лекаря и населението, особено в отдалечените райони, където достъпът до лекарска помощ е бил ограничен (Vracheva, 2018). В продължение на десетилетия тази професия осъществява ключови функции в системата на първичната и спешната медицинска помощ, съчетавайки диагностични, терапевтични и профилактични дейности в рамките на нормативно определени компетентности (Ministry of Health of the Republic of Bulgaria, 2019).

След промените в здравната система през 90-те години настъпва трансформация на ролята на фелдшера и необходимост от адаптиране към съвременните стандарти на медицинската практика. В този контекст въвеждането на университетската специалност „Лекарски асистент“ представлява естествено продължение и модерна трансформация на фелдшерската професия, синхронизирана с европейските тенденции за интердисциплинарна колаборация и оптимизация на здравните ресурси (Hooker et al., 2021; Drennan et al., 2020).

Професионалният профил на лекарския асистент е регламентиран в рамките на висшето образование по направление „Здравни грижи“, като обучението се осъществява в редица висши учебни заведения, включително Русенски университет „Ангел Кънчев“. Подготовката е насочена към изграждане на компетентности за участие в диагностично-лечебния процес под лекарско ръководство, както и за самостоятелно изпълнение на определени дейности в спешната, първичната и социалната медицина (University of Ruse, 2024; Ministry of Health of the Republic of Bulgaria, 2019).

На международно равнище професията „Physician Assistant“ има над 50-годишна история, започвайки в Съединените американски щати през 60-те години на XX век като отговор на недостига на лекари и необходимостта от междинна професионална категория между лекаря и медицинската сестра (Hooker et al., 2021). През последните две десетилетия моделът се разпространява в редица европейски държави, като ролята на лекарския асистент се адаптира спрямо националните регулаторни рамки и потребностите на здравните системи (Drennan et al., 2020; King et al., 2023).

Съвременните тенденции в обучението на лекарските асистенти подчертават необходимостта от интеграция между академичното и практическото обучение, с акцент върху клиничното мислене, интердисциплинарната комуникация и продължаващото професионално развитие (Kayingo & Dehn, 2021). Множество изследвания показват, че лекарските асистенти подобряват достъпа до здравни услуги, особено в спешните и първичните звена, като допринасят за повишаване на ефективността и удовлетвореността на пациентите (Halter et al., 2021; King et al., 2023; Rotenstein et al., 2023).

В последните години в Европа и САЩ се утвърждава концепцията за continuing professional development (CPD) като неизменна част от кариерната траектория на лекарския асистент (Sherman et al., 2024). Тази концепция предполага участие в курсове, симулационни обучения, конгреси и магистърски програми, насочени към усъвършенстване на знанията и уменията, необходими за безопасна и качествена медицинска практика (Sherman et al., 2024; Kayingo & Dehn, 2021).

Българската реалност постепенно се доближава до тези стандарти чрез въвеждане на симулационно базирано обучение, практически модули и интегрирани стажове, насочени към изграждане на професионална увереност и автономност у студентите (University of Ruse, 2024). Русенският университет „Ангел Кънчев“ развива собствена академична концепция за подготовка на лекарски асистенти, адаптирана към регионалните и националните нужди от кадри.

В нормативен аспект предстои допълнително развитие на професионалния статут и разширяване на възможностите за реализация на завършилите. Въвеждането на уникален идентификационен номер за предписване на медикаменти и активната роля на професионалните организации отразяват процеса на постепенно разширяване на професионалната автономност (Ministry of Health of the Republic of Bulgaria, 2019).

Историческото развитие на професията ясно очертава нейния потенциал като стабилизиращ елемент в здравната система. Синергията между националната традиция и международния опит създава основа за утвърждаване на лекарския асистент като ключова фигура в българското здравеопазване.

2. Методология на проучването

Настоящото изследване има за цел да анализира **нагласите за професионална реализация и продължаващо обучение на студентите от специалност „Лекарски асистент“** в катедра „Медицински и клинично-диагностични дейности“ на Русенски университет „Ангел Кънчев“. Проведеното проучване е част от по-широк изследователски интерес към формирането на професионалната идентичност на бъдещите здравни специалисти и влиянието на образователната среда върху тяхната мотивация и готовност за практическа реализация (Van den Driesschen & Scherpbier, 2022; Kayingo & Dehn, 2021).

Обект и предмет на изследването

Обект на проучването са студентите, обучаващи се в специалност „Лекарски асистент“, а предмет – техните **нагласи, очаквания и мотивационни фактори**, свързани с избора на професия, предпочитанията за реализация и намеренията за участие в продължаващо обучение след завършване.

Цел и задачи

Основната цел на изследването е да се установят **тенденциите в професионалните нагласи на студентите** и да се проследят евентуални промени в очакванията им спрямо реалностите на обучението. За постигане на тази цел са формулирани следните изследователски задачи:

1. Да се определи какви са първоначалните очаквания на студентите за професионална реализация преди започване на обучението.
2. Да се анализират актуалните нагласи по време на обучението и тяхната динамика.
3. Да се идентифицират водещите мотиви за избор на професията „Лекарски асистент“.
4. Да се оцени самооценката на студентите относно готовността им за практическа работа.
5. Да се изследва отношението към продължаващото обучение и бариерите пред участието в него.
6. Да се очертаят основните фактори, които влияят върху избора на бъдеща професионална реализация.

Метод на изследване

Използван е **анкетен метод** с цел събиране на количествена и качествена информация относно професионалните нагласи на студентите. Анкетата е **анонимна и доброволна**, което гарантира автентичността на получените отговори и намалява риска от социално желателни реакции.

Инструментът за събиране на данни е **структурирана анкетна карта**, съдържаща **24 въпроса**, групирани в няколко тематични блока:

- демографски данни (пол, курс, местоживееене)
- предварителни очаквания към специалността и предпочитания за реализация
- актуални нагласи по време на обучението
- отношение към продължаващото обучение и идентифицирани бариери
- свободни въпроси, даващи възможност за изразяване на лична позиция

Анкетата е проведена през месец октомври 2025 г. в електронен формат сред студентите от всички курсове на специалността.

Характеристика на извадката

В проучването са участвали **83% от всички записани студенти по специалността**, което осигурява висока степен на представителност. Разпределението по пол показва относително равновесие – **около 83% от жените и 82% от мъжете** са попълнили анкетата, което гарантира баланс на мненията. По курсове участието варира между **79% и 89%**, като най-висока ангажираност се наблюдава сред студентите от първи и четвърти курс.

Тази равномерност в разпределението позволява да се направят валидни обобщения и да се анализират различията по етапи на обучение. Извадката може да бъде приета като **приближена до генералната съвкупност**, поради високия процент на участие и хомогенната структура на студентите по възраст и пол.

Обработка и анализ на данните

Получените резултати са обработени чрез **дескриптивен статистически анализ** – изчисляване на относителни дялове и процентни съотношения. Резултатите са представени под формата на **процентни разпределения** без използване на абсолютни стойности, което осигурява по-голяма яснота и съпоставимост на тенденциите. Анализът включва сравнения между предварителните очаквания и актуалните нагласи („преди–сега“), както и интерпретация на нагласите по отношение на професионалната реализация, самооценката за готовност и отношението към продължаващо обучение.

При част от въпросите е допуснат множествен избор, поради което процентните стойности при тях не формират сбор от 100%.

3. Резултати от изследването

Демографски профил на участниците

В изследването участват общо 83% от всички студенти, записани в специалност „Лекарски асистент“ в Русенски университет „Ангел Кънчев“. Жените представляват 68% от анкетираните, а мъжете – 32%. Разпределението по курсове показва равномерно участие, като делът на анкетираните се движи между 79% и 89% за отделните години на обучение. Това осигурява висока представителност на резултатите и позволява анализ на тенденциите по етапи от академичната подготовка.

Очаквания за професионална реализация – преди и по време на обучението

Сравнението между предварителните нагласи и актуалните намерения показва умерена, но отчетлива **промяна в пространствените и секторни предпочитания** на студентите.

По отношение на мястото на работа, **делът на желаещите да се реализират в Русе** нараства от 41% преди обучението до 45% по време на него. Паралелно се наблюдава леко увеличение на дела на студентите, които се виждат **извън Русе, но в рамките на България** – от 44% на 47%. Интересът към реализация **в чужбина намалява** от 15% до 8%, което подсказва известна стабилизация на професионалните очаквания и повишена готовност за оставане в страната.

По отношение на избора на сектор, **болничната практика** остава водещо направление както преди (33%), така и по време на обучението (36%). Следват **Центровете за спешна медицинска помощ**, при които се запазва близък дял – около 33%. Относителен спад се наблюдава в нагласите за работа в училищното здравеопазване (от 7% до 3%), докато интересът към **първичната медицинска помощ** се запазва около 10%. Значимо е намаляването на дела на студентите, които **нямат яснота къде ще се реализират** – от 10% преди обучението до 0% по време на него. Това свидетелства за **изясняване на професионалните цели и осъзнаване на реалните възможности** за реализация.

Мотиви за избор на специалността

Мотивите за избор на специалността „Лекарски асистент“ разкриват преобладаващо **вътрешна мотивация**, ориентирана към общественополезна дейност и сигурност на професията.

Най-често посочените мотиви са:

- „Сигурна професия и стабилна работа“ – 46%
- „Желание да помагам на хората“ – 42%
- „Възможност за работа в чужбина“ – 28%
- „Интерес към спешната помощ“ – 24%

По-ограничен дял заемат мотивите, свързани с престиж, административна кариера или външно влияние (роднини, близки). Тези резултати показват, че **изборът на професията е доминиран от алтруистични и социално ориентирани мотиви**, което съответства на хуманитарния характер на медицинските дейности (Van den Driesschen & Scherpbier, 2022; Kayingo & Dehn, 2021).

Самооценка за готовност и предпочитани посоки на развитие

Самооценката на студентите относно придобитите знания и умения показва **високо ниво на увереност**. Общо **45% се определят като „по-скоро достатъчно“** подготвени, а **11% – като „напълно достатъчно“**. Несигурност изразяват 34% („все още не мога да преценя“), докато делът на студентите, които се чувстват недостатъчно подготвени, е ограничен до 10%. Това предполага, че по-голямата част от обучаващите се вече формират **устойчиво усещане за професионална компетентност**, но все още изпитват нужда от повече практика и реални клинични преживявания.

Относно подобряването на подготовката, най-често посочваните приоритети са:

- повече практически обучения и клинични стажове – 48%
- повече симулационни упражнения и тренинги – 22%
- по-задълбочена теоретична подготовка – 18%

Това показва ясна ориентация към практическо усъвършенстване и интегриране на теорията с реалния клиничен опит.

Фактори, влияещи върху избора на бъдеща работа

Най-силно влияние върху избора на бъдеща работа оказват **финансовите възнаграждения (17%)** и **възможностите за кариерно развитие (16%)**. Следват фактори, свързани с **работната среда и личния комфорт** – подкрепа в екипа, сигурност на работното място и близост до семейството. Интересно е, че **престижът на професията в обществото** има по-слабо значение (6%), докато **желанието за помощ на повече хора** се запазва като водещ вътрешен стимул (14%).

Тези данни потвърждават, че за студентите от специалността „Лекарски асистент“ **мотивацията е балансирана между социална мисия и реалистична оценка на трудовия пазар**, което е положителен знак за зряло професионално съзнание.

Нагласи към продължаващо обучение

Повечето анкетирани студенти изразяват **ясна положителна нагласа към продължаващото обучение (CPD)** (Sherman et al., 2024). Общо **81% са напълно или по-скоро съгласни**, че след дипломирането е важно да продължат професионалното си развитие. Само 2% изразяват несъгласие, а 16% се колебаят.

Предпочитаните форми на обучение са:

- магистърски програми (32%)
- следдипломни специализации (27%)
- профилирани курсове със сертификати (21%)

По отношение на конкретните направления за развитие, най-висок интерес се наблюдава към:

- спешната медицина (32%)
- първичната помощ (24%)
- диагностично и терапевтично направление (17%)

Основните бариери, които студентите идентифицират, са:

- липса на време (26%)
- липса на информация и подкрепа от работодател (по 25%)
- както и финансови затруднения (17%)

Тези резултати показват, че студентите осъзнават **значението на продължаващото обучение като условие за професионално израстване**, но същевременно се нуждаят от по-достъпни и подкрепящи механизми за неговото реализиране.

Промяна във възприятията към професията и бъдещите намерения

Сравнението на очакванията преди и по време на обучението показва **смесена, но преобладаващо позитивна динамика**. Около **24% не отчитат разминаване** между първоначалните и настоящите си представи, докато **19% посочват разминаване към по-негативно** и **19% – към по-позитивно**. Общо **38% съобщават за промяна в нагласите си**, което показва **активен процес на професионално осъзнаване и адаптация** към реалните изисквания на професията.

Относно желанието за бъдеща работа в сферата на здравеопазването, **89% заявяват, че категорично биха останали в сектора**, докато едва 1% не проявяват интерес, а 8% имат известни колебания, 2% все още не могат да направят своята преценка. Тези резултати потвърждават, че специалността успява да формира **висока степен на професионална ангажираност и идентификация с медицинската професия** (Van den Driesschen & Scherpbier, 2022).

ДИСКУСИЯ И АНАЛИЗ

Резултатите от изследването очертават цялостна и многопластова картина на професионалните нагласи на студентите от специалност „Лекарски асистент“. Те показват формиран, но все още развиващ се професионален профил, в който се преплитат лични стремежи, социална ангажираност и реалистично възприемане на условията за трудова реализация в здравната система.

Първият извод, който се откроява, е високото равнище на ангажираност и осъзнаване на професионалната идентичност. Повечето студенти възприемат специалността като сигурна и социално значима, а изборът ѝ е мотивиран преди всичко от вътрешни подбуди – желанието да помагат на хората, да бъдат полезни и да се развиват в медицинска среда. Тези нагласи разкриват устойчива ценностна ориентация и зрялост на професионалното мислене още по време на обучението.

Промяната в пространствените и секторни предпочитания – от по-висок интерес към чужбина към по-изразено желание за реализация в България – показва нарастващо чувство за принадлежност и доверие в националната здравна система. Това вероятно се дължи на по-доброто запознаване с реалните възможности, както и на утвърждаващата се роля на лекарския асистент в медицинската практика (Hooker et al., 2021; King et al., 2023), което кореспондира с международните тенденции за интегриране на physician assistants като стабилизиращ елемент в здравните системи (Hooker et al., 2021; King et al., 2023). Отчетеното нарастване на интереса към болничния и спешния сектор подсказва стремеж към динамична и клинично наситена професионална среда, в която студентите търсят предизвикателства и професионално израстване.

Важен акцент в анализа е високата степен на самооценена готовност за практическа дейност. Макар че част от студентите все още изразяват несигурност, мнозинството се определят като достатъчно подготвени за започване на работа в избраната от тях област. Това показва, че учебната програма успява да съчетае теоретичните знания с реални умения, формирани в хода на клиничната практика и симулационните занятия. Същевременно студентите ясно посочват нуждата от повече практика и практически ориентирани обучения, което подчертава значението на интегрираното академично и клинично обучение като важен фактор за изграждане на професионална увереност и компетентност (Kayingo & Dehn, 2021).

Интересно наблюдение представлява балансът между вътрешна и външна мотивация при избора на бъдеща работа (Van den Driesschen & Scherpbier, 2022). Макар финансовите фактори и възможностите за кариерно развитие да остават водещи, значителна част от студентите продължават да поставят акцент върху социалната мисия на професията и смисъла на работата в екип. Тази комбинация от прагматизъм и идеализъм създава стабилна основа за професионална реализация и устойчивост във времето.

По отношение на продължаващото обучение, данните ясно показват, че студентите възприемат професията като динамична и изискваща постоянно усъвършенстване. Почти всички анкетирани смятат участието в CPD дейности за необходимо условие за поддържане на компетентността, което е в унисон с международните стандарти за continuing professional development (Sherman et al., 2024). Изборът на форми – магистърски програми, следдипломни специализации и курсове – говори за осъзнаване на нуждата от индивидуално и гъвкаво професионално развитие. В същото време идентифицираните бариери – липса на време, информация и финансова подкрепа – подчертават необходимостта от институционални механизми, които да улеснят достъпа до обучение и развитие.

Динамиката на възприятията към професията разкрива постепенен процес на професионално осъзнаване (Van den Driesschen & Scherpbier, 2022). Макар част от студентите да споделят промяна към по-негативна оценка, това следва да се разглежда не като демотивация, а като признак на реализъм и критично мислене. Сблъсъкът между първоначалните очаквания и реалността на обучението води до по-зряло разбиране на професионалните предизвикателства и отговорности. Същевременно преобладаващата част от студентите запазват положителна нагласа към бъдещата си работа в здравния сектор, което е ясен индикатор за вътрешна устойчивост и професионална отдаденост.

В обобщение, резултатите показват, че студентите от специалност „Лекарски асистент“ формират висока степен на професионална идентификация, демонстрират мотивация за реализация в България и проявяват осъзната потребност от продължаващо обучение и развитие. Тези тенденции очертават позитивна перспектива за кадровото обезпечаване на здравната система, но също така подчертават нуждата от продължаваща подкрепа, адекватна практика и ясни възможности за професионално израстване още по време на обучението.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изследването на професионалните нагласи и очаквания на студентите от специалност „Лекарски асистент“ очертава стабилна и позитивна картина на тяхното развитие като бъдещи здравни специалисти. Резултатите показват висока степен на ангажираност, осъзнат избор на професията и ясно формирана представа за нейната социална значимост. Студентите възприемат своята роля като важна част от екипната медицинска дейност и демонстрират желание да допринасят за подобряване на здравните услуги в страната.

Повечето от анкетиранияте заявяват намерение да се реализират в България, което е положителен сигнал за тенденция на задържане на кадри в националната здравна система. Преобладаващ интерес се наблюдава към болничния и спешния сектор, което отразява както необходимостта от професионални предизвикателства, така и стремежа към натрупване на практически опит в динамична среда. Намаленият дял на студентите, желаещи работа в чужбина, подсказва нарастващо доверие в перспективите за развитие в родината.

Самооценката за придобитата подготовка е преобладаващо положителна, което свидетелства за ефективността на учебния процес и за съчетаването на теория и практика. Въпреки това студентите ясно формулират необходимост от още повече практически занимания, реални клинични стажове и симулационни упражнения – аспект, който би могъл да бъде допълнително подсилен в академичната програма.

Мотивационният профил на студентите се характеризира с баланс между вътрешни и външни фактори. От една страна, водещи остават сигурността, възнаграждението и възможностите за развитие; от друга – усещането за обществена значимост и помощ към хората. Тази комбинация е важен показател за изграждане на устойчива професионална идентичност, способна да се адаптира към променящите се реалности на здравната система.

Изразеното от мнозинството положително отношение към продължаващото обучение показва зрялост и осъзнатост относно необходимостта от постоянно развитие. Високият интерес към магистърски и следдипломни програми свидетелства за стремеж към надграждане на знанията и придобиване на допълнителни компетентности.

В същото време, идентифицираните бариери – липса на време, финансови ограничения и ограничен достъп до информация – следва да бъдат разглеждани като предизвикателства, които могат да бъдат преодоляни чрез институционална подкрепа и по-гъвкави форми на обучение.

Промяната в нагласите към професията по време на обучението е естествен процес на адаптация и личностно израстване. Повечето студенти преминават от идеализирано към по-реалистично възприемане на професионалните изисквания, което е положителен индикатор за зрялост. Независимо от тези промени, доминираща остава увереността в избора на професията и стремежът за реализация в сферата на здравеопазването.

В заключение може да се каже, че студентите от специалност „Лекарски асистент“ демонстрират висок потенциал за професионално развитие, устойчива мотивация и позитивна нагласа към бъдещето си в медицинската практика.

Получените резултати подчертават важноста от продължаване на политиките за практическа ориентация на обучението, насърчаване на продължаващото образование и утвърждаване на професионалния статут на лекарския асистент в националната здравна система.

Тези мерки биха допринесли не само за по-добрата реализация на завършващите, но и за цялостното укрепване на кадровия потенциал и качеството на здравните услуги в България.

REFERENCES

- Drennan, V.M., Halter, M., Wheeler, C., Nice, L., Brearley, S., Ennis, J. & Grant, R., 2020. Physician associates in primary care in England: A challenge to professional boundaries? *BMJ Open*, 10(1), e033549. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2019-033549>
- Haley, J.M. & Hooker, R.S., 2020. The physician assistant profession: Trends and challenges in workforce planning. *Medical Care Research and Review*, 77(5), pp.455–465. <https://doi.org/10.1177/1077558719884956>
- Halter, M., Drennan, V., Chattopadhyay, K. & Grant, R., 2021. Effectiveness of physician associates in healthcare delivery: Systematic review. *BMJ Open*, 11(4), e045191. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2020-045191>
- Hooker, R.S., Cawley, J.F. & Everett, C.M., 2021. Physician assistants in the United States: Workforce trends and policy implications. *Health Affairs*, 40(9), pp.1369–1376. <https://doi.org/10.1377/hlthaff.2021.00389>
- Kayingo, G. & Dehn, R., 2021. Physician assistant education in the 21st century: Challenges and opportunities. *The Journal of Physician Assistant Education*, 32(1), pp.45–52. <https://doi.org/10.1097/JPA.0000000000000367>
- King, N.M.A., Lockett, A., Green, T. & Dwyer, R., 2023. The contribution of physician associates or assistants to emergency department care: A systematic scoping review. *JACEP Open*, 4(3), e12836. <https://doi.org/10.1002/emp2.12836>
- Rotenstein, L.S., Apathy, N.C., Bates, D.W. & Landon, B.E., 2023. Work patterns of physicians vs advanced practice practitioners in primary care and specialty settings. *JAMA Network Open*, 6(4), e2805966. <https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2023.05966>
- Sherman, L., Westbrook, M. & Hohenhaus, S., 2024. An overview of continuing medical education/continuing professional development (CME/CPD) systems in Europe: A mixed-methods assessment. *Postgraduate Medical Journal*. <https://doi.org/10.1136/postgradmedj-2023-143112>
- Swainston, R., O'Neill, C. & Taylor, G., 2024. Public perception of the physician associate profession in the UK: A systematic review. *BMC Health Services Research*, 24, Article 11965. <https://doi.org/10.1186/s12913-024-11965-3>
- University of Ruse “Angel Kanchev”, 2024. Qualification profile – Physician Assistant programme. Ruse: University of Ruse. (Original title: Квалификационна характеристика – специалност „Лекарски асистент“.)
- Van den Driesschen, Q. & Scherpbier, A., 2022. Professional identity formation in physician assistant students: A qualitative study. *Medical Education*, 56(3), pp.312–320. <https://doi.org/10.1111/medu.14685>
- Vracheva, P., 2018. Professional competencies and challenges in the training of medical fieldshers. Sofia: Medical University. (Original title: Професионални компетентности и предизвикателства в подготовката на медицинските фелдшери.)